

Szennai Skanzen: ahol élmény és tudás vár

A Belső-Somogy és a Zselicség népi építészetét, lakáskultúráját és életmódját bemutató Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény 1978-ban nyitotta meg kapuit. A talpasvázás építkezés, a füstösház hagyományait megőrző és bemutató lakóházak, valamint a parasztporták hagyományos rendjébe illeszkedő gazdasági épületek egykor szerves részei voltak a tradicionális faluképnek.

A református templom a lelkészlakkkal együtt eredeti helyén áll. A II. József császár türelmi rendelete értelmében, az utcától távolabb épült templomban a puritán kálvinista egyházi épületektől eltérő színpompás belső mennyezet látható. Az 1785-ben, barokk stílusban emelt református templomtól félkörívben helyezkednek el az egyes porták. Az utcafront udvarai közül elsőként a Rinyakovácsiból áttelepített lakóházat építették fel. Az épület elő- és oldaltornácós, mind a kilenc tornácoszlopa faragással díszített. A szoba-konyha-kamra elrendezésű épület első szobájának mesztergerendájába vésett feliratából megtudjuk, hogy a házat Göncz Mihály építette 1861-ben, akinek a leszármazottaitól vásárolták meg az épületet, mely jellegzetes példája a féltelkes jobbágyháznak. A második porta lakóházát Kisbajomban bontottuk le. Az építés évszáma a kutatások során nem került elő, de számos építészeti sajátosság tükrözi, hogy ez a gyűjtemény legrégebbi, 18. században épült lakóháza. Az 1979-ben megnyílt porta szintén a szegényparaszti életmód sajátosságait szemlélteti. A Belső-

Confucius kínai filozófus tanítása:
„Amit hallasz, elfelejted, amit látsz,
megjegyzed, de amit csinálsz,
azt megtanulod.”
A 2013-a esztendőől
ez a Szennai Skanzen hitvallása.

Somogy és a Zselicség tradicionális életmódját reprezentáló gyűjtemény a térség sajátos társadalmi rétegzettségére is rávilágít. Ezt bizonyítja, hogy a sorban harmadikként elhelyezkedő portán már egy csökölyi jómódú család életkörülményeivel ismerkedhet meg a látogató. A kiválasztott település érdekessége, hogy az 1896-os millenniumi kiállítás néprajzi falujában is volt csökölyi ház. A lakóházak közül ez az épület a legkorábbi keltezésű, a mesztergerendáján megörökítették az építkezés dátumát: 1843. A lakóház a Szennai Skanzen legnagyobb és legdíszesebb épülete. Utcai oromfala kék és vörös festéssel díszített. Tornácoszlopai, a szobaajtó faborítása a gyűjtemény legszebb ácsművészeti remekei közé tartoznak. A lakóház eredetileg szoba-konyha-kamra elrendezésű volt. A konyhából egy keskeny helyiséget választottak le, ezt télen füstölőnek, tavasztól őszig nyári konyhának használták. A Nagykorpadról származó negyedik porta a Soós családtól került ide. Az előző lakóépületektől eltérően az egyes helyiségek funkcionálisan másfajta elhelyezkedési rendet követnek.

A szoba-konyha-szoba elrendezésű lakóépület bútorzata és eszközei az 1910-es évek állapotát tükrözik. A Somogyszobról áttelepített lakóház az egyutcás elrendezésű falurész utolsó portája. Az épület sajátossága az utcai homlokzat vesszőfónása. A házat eredetileg református, majd 1900-tól katolikus szegény család lakta.

A somogyszobi ház lakóiról viszonylag sokat tudunk Csepinszky Mária, a Szennai Skanzen első gondnokának gyűjtései alapján. Az utolsó tulajdonos már Budapesten lakott a vásárlás idején, akinek édesanyja ekkor már nem élt. A falu meghatározó személyisége volt Fogarasi Böske, aki Erdélyből, Fogarasról származik. A népi orvoslásban jeleskedő asszony gyógynövények gyűjtögetésével, népi gyógyászattal foglalkozott, de a lejegyzett közlések alapján boszorkányos képességei is voltak.

Ahogy elhagyjuk a falut, egy dűlőút vezet fel a „szőlőhegyre”. A szőlőbéli épületek közül a legrégebbi a szalacska-hegyi uradalmi dézsmapincéje. Eredetileg L-alakú volt, és egy vincellérház is kapcsolódott hozzá. Archaikus kialakítása és díszítése alapján építési ideje a 18. század második felére tehető.

Az alsósegesdi pince tulajdonosai egy fedél alatt alakítottak ki présházat, pincét, valamint lakóépületet és istállót. Az egyik ajtófélfájára vésett 1840-es évszám feltehetőleg az építés dátumára utal. A nagyobb szőlőmunkák idején az ilyen épület biztosította a hosszabb ott-tartózkodás feltételeit is.

Az utolsó szőlőbéli épület a Szennával

szomszédos faluból, a zselickisfaludi Öreghegyről került a gyűjteménybe. A kétosztatú, présházból és pincéből álló épület az 1860-as években épült.

A tradicionális településképhez tartoztak szakrális kisemlékek is, mint az áttelepített kopárpusztai harangláb, valamint a balatonszentgyörgyi csengettyűs kereszt. A présházak mellett pedig egy szennai temetőt alakítottak ki.

2012. december 30-tól a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre) tagintézményeként működő gyűjtemény fejlesztéseinek fókuszában egy ökomúzeum felépítése áll. Felmérve a Szennai Skanzen objektumait és elhelyezkedését, a múzeum képessé válhat arra, hogy a régió kulturális látnivalóinak teljes keresztmetszetét adja.

A belső-somogyi és zselicségi hagyományos népi kultúrát bemutató épületeket a régió olyan településeiről helyezték át, amelyek néhány kivételtől eltekintve természetvédelmi területéről származnak. A múzeum területén lévő 18. századi református templom, Kaposvár közelsége, a neves somogyi erdőgazdálkodás és vadgazdaságok, valamint az élményszerű ismeretterjesztő új programcsomagok, tevékenységek kialakításának együttes hatásaként ökoturisztikai gócponttá válhat az intézmény.

SZÖVEG: ARANYOS SÁNDOR

KÉPEK: MÜLLER NÁNDOR